

GLOSAR DE TERMENI

Acquis comunitar – totalitatea textelor cu caracter juridic emise de către Curtea de Justiție Europeană, după 1962, și aflate în vigoare. El include legislația europeană, precum și ansamblul politicilor și instituțiilor create pentru a asigura aplicarea, respectarea și dezvoltarea corespunzătoare și continuă a acestei legislații. Termenul face referire directă la drepturile și obligațiile statelor Uniunii Europene. Înainte de a adera la Uniune, orice stat candidat trebuie „să accepte acquis-ul comunitar”, adică „să accepte Uniunea așa cum este ea”. Ca urmare, el va transpune legislația comunitară în legislația națională.

Antiterorism – măsuri defensive luate pentru prevenirea terorismului.

Asimilare – proces de integrare a unor indivizi într-o societate, astfel încât individul devine asemănător membrilor societății, renunțând la deosebirile semnificative pe plan cultural, social și moral.

Azil – loc în care găsești adăpost în caz de pericol. A oferi azil înseamnă a asigura protecție, într-o altă țară, persoanelor care sunt în pericol în propria țară.

Azilant – persoană care are dreptul de a căuta azil și de a beneficia de azil în altă țară, din cauza persecuțiilor la care este supusă în țara sa.

Cetățenie europeană – termen care se referă la faptul că orice persoană, având naționalitatea unui stat membru al Uniunii Europene, este, în același timp, și cetățean al Uniunii Europene.

Colaboraționism – sprijinul acordat de indivizi sau de forțe politice din cadrul unei națiuni ocupate pentru forțele de ocupație.

Colonizare – termen care desemnează transformarea în colonie a unui teritoriu sau a unei țări.

Comunicare interculturală – termen care se referă la competența cognitivă – capacitatea de a cunoaște cultura și limba celui cu care se intră în contact, istoria, instituțiile, concepțiile asupra lumii, credințele, normele, regulile de relaționare; competența afectivă – disponibilitatea de adaptare interculturală prin capacitatea de a folosi empatia; competența operațională – capacitatea de a te comporta într-un anumit fel, de a experimenta conduite interculturale pozitive.

Cultură – termen care desemnează apartenența fiecărui om la un mediu cultural. Acesta constă în obiceiuri, tradiții, simboluri, valori, limbă și alte forme de comunicare. De asemenea, reprezintă modul în care învățăm să gândim, să ne comportăm și să acționăm.

Decolonizare – proces socio-economic, specific epocii contemporane, care constă în destrămarea sistemului colonial și obținerea independenței de către fostele colonii.

Deportare – trimiterea forțată a unei persoane într-o regiune îndepărtată, ca măsură represivă.

Discriminare – politică prin care un stat sau o categorie de cetățeni ai unui stat sunt lipsiți de anumite drepturi pe baza unor considerente neîntemeiate. Discriminarea poate fi de natură economică sau rezultat al intoleranței și rasismului.

„**Discriminare pozitivă**” – termen care se referă la acțiunea pozitivă, referindu-se la acordarea unor drepturi suplimentare comunităților dezavantajate de practici discriminatorii anterioare.

Dubla responsabilitate – termen care face referire la faptul că intrarea femeilor pe piața muncii nu le-a degrevat pe acestea de obligațiile pe care ele le au în mod tradițional, în raport cu sfera privată.

Egalitate – termen care desemnează respectul reciproc față de identitatea personală și culturală a fiecăruia. Se dorește o atitudine și un comportament egal față de fiecare persoană, astfel încât fiecare să participe pe deplin în societate.

Egalitate – principiu conform căruia tuturor oamenilor li se recunosc aceleași drepturi și li se impun aceleași îndatoriri.

Emigrare – termen care desemnează mișcarea de migrare, care se realizează dintr-o țară către exterior.

Erou – persoană care se distinge prin vitejie și prin curaj excepțional în războaie sau într-o situație deosebită.

- Etnicitate** – termen care desemnează o caracteristică culturală, care leagă un grup anume sau grupuri de oameni unii de alții. Este utilizat deseori drept sinonim pentru minorități.
- Etnie** – termen care desemnează modul cum sunt definiți sau diferențiați oamenii, ca membri ai unui grup, ca urmare a caracteristicilor fizice sau culturale comune. Este utilizat, de asemenea, cu sensul de reper pentru un sistem de credințe, valori, practici, împărtășit de cei care se percep pe ei înșiși ca membri ai unui grup.
- Etnocentrism** – atitudine a unui grup cultural de a se plasa în centrul atenției și de a minimaliza valorile altor grupuri. Etnocentrismul transformă regulile particulare în norme universale, desconsiderând valorile celorlalți, judecând totul de la nivelul valorilor specifice.
- Eurosceptic** – termenul este utilizat frecvent și desemnează o persoană ostilă integrării europene și „sceptică” față de Uniunea Europeană și obiectivele acesteia.
- Fanatism** – Atașament față de o convingere politică, credință religioasă, însoțit de o totală intoleranță și față de opiniile oamenilor și normele etice, sociale și civile.
- Feminism** – mișcarea socială care susține egalitatea în drepturi a femeii cu bărbatul în toate sferile de activitate.
- Fundamentalism** – termen referitor la persoanele care își dedică viața promovării fundamentelor religiei lor.
- Gen** – concept care se referă la aspectele sociale, culturale și psihologice legate de bărbați și femei în contexte sociale particulare.
- Gherilă (Guerilă)** – formă de acțiune armată, care consideră revolta ca fiind opusă terorismului, cu toate că folosește și metode teroriste. Desemnează și o organizație revoluționară care operează deschis în țările mai puțin dezvoltate.
- Grup cultural** – ansamblu de indivizi care au aceleași origini, obiceiuri, stil de viață. Grupul își structurează un sentiment al identității și posedă o limbă proprie.
- Grup etnic** – grup de persoane care se identifică și este identificat de ceilalți în baza diferențelor culturale și lingvistice.
- Imigrant** – individ care a părăsit țara de origine și se așează într-o țară de primire.
- Imigrare** – sosirea într-o țară pentru stabilirea statornică.

Integrare – proces de încorporare a indivizilor în societate pentru participarea activă la viața societății de primire, fiind tolerată menținerea unor deosebiri semnificative, de exemplu: culturale, sociale, morale etc. Acest termen este folosit în opoziție cu cel de asimilare.

Intifada – revolta palestinienilor, care a început în octombrie 1987, împotriva ocupației israeliene, din zonele de pe malul de vest al fluviului Iordan și din fâșia Gaza.

Jihad – termen din limba arabă, care desemnează „război sfânt”. Doctrina jihad este invocată, în prezent, pentru a justifica rezistența, inclusiv actele teroriste, pentru a combate regimurile „ne-islamice” sau pentru descoperirea inamicilor externi ai Islamului, precum sunt etichetate, de către unele state, Israelul și Statele Unite.

Lingua franca – limba acceptată, în vederea comunicării, de către persoane sau grupuri umane, care au limbi materne diferite, de exemplu folosirea limbii franceze sau engleze în diplomație.

Mercenar – persoană angajată într-o armată străină și care, pentru bani, prestează orice fel de servicii militare.

Migrant – individ care migrează fie în interiorul unei țări, fie dintr-o țară în alta, pentru a se instala.

Migrație – deplasarea unui individ dintr-o regiune în alta sau dintr-o țară în alta pentru a se instala.

Migrația provocată de globalizare – variantă foarte modernă a migrației economice – fiind legată de multiplicarea rețelelor economice, mediatice și culturale. Această deplasare antrenează și migrația cadrelor de conducere, cu o înaltă calificare, specialiști cu un alt statut decât cel al oamenilor care caută un loc de muncă mai bine plătit decât în țara de origine.

Migrația în spațiul virtual – tip foarte modern de nomadism din epoca contemporană, urmare a dezvoltării tehnologiei comunicațiilor, a Internetului în special.

Migrația etnică – deplasarea oamenilor din țara în care locuiesc, care este de cele mai multe ori și țara în care s-au născut, către țara cu aceeași origine etnică și/sau religie.

Migrația provocată de colonizare și decolonizare – variantă a migrației forțate, considerată însă un tip de sine stătător, deoarece intervin și motive etnice, culturale, economice etc. Este provocată de decolonizare, procesul prin care, după al doilea război mondial, și mai ales în anii 1960-1970, fostele colonii și-au redobândit, prin diplomație sau forță, independența.

Migrație internă – părăsirea unei unități administrative a unei țări, spre exemplu departament sau județ, pentru a se stabili într-o altă unitate administrativă.

Migrație forțată – migrație provocată de cauze care nu țin de libera voință a individului, cum sunt diferite tipuri de persecuții, războaie etc.

Mobilizare – acțiune de convocare de urgență a persoanelor combatante la unitățile militare, în vederea războiului.

Mujahedini – termen ce îi definește pe luptătorii musulmani din cadrul Jihad-ului, cât și numele mai multor grupări politice și paramilitare, cum ar fi Afganii Mujahideeni.

Naționalism – ideologie care creează și susține ideea de națiune ca un concept al identității comune a unui popor. Conform acestei teorii, păstrarea nealterată a identității și glorificarea propriei națiuni reprezintă valori fundamentale.

Naturalizare – proces prin care se acordă cetățenia unei persoane de altă naționalitate. Este și un instrument de integrare a grupurilor de imigranți în țările de primire. Legea asupra naturalizării poate prevedea, după caz, simplificarea procedurilor pentru anumite grupuri de imigranți, de exemplu: copiii imigranților.

Naționalitate – termen ce desemnează relația legală, oficială care există între o persoană și un stat. Persoana devine subiectul jurisdicției statale chiar dacă nu se află pe teritoriul statului respectiv. Termenul trebuie distins de termenul de cetățenie.

Nonviolență – doctrină social-politică ce neagă necesitatea violenței ca mijloc de acțiune politică.

Partizan – membru al unui detașament de luptă, care acționează în timp de război contra inamicului, în spatele frontului.

Părinți fondatori – termen care desemnează câteva personalități, între care Robert Schuman și Jean Monet, care, după al doilea război mondial, s-au gândit să reunească popoarele Europei, astfel încât acestea să trăiască în bună înțelegere și într-un climat de pace durabilă. Pe parcursul deceniilor următoare, visul lor a devenit realitate, punându-se bazele instituțiilor europene.

Prejudecăți – opinii și atitudini nefondate, legate de un individ sau de un grup social, care îl prezintă într-o lumină nefavorabilă. Prejudecata cuprinde credințe personale și judecăți de gândire, care permit aprecieri nedrepte din partea altor grupuri sociale, deseori ducând la discriminare. Deși legile nu pot elimina prejudecățile, ele pot interzice comportamentele și practicile discriminatorii bazate pe prejudecăți.

Rasism – termen care desemnează o teorie, care afirmă că specia umană este subîmpărțită în rase, unele fiind inferioare altora. Această teorie pe care știința modernă o combate, dovedind-o falsă, rămâne totuși fundamentul unor grave fenomene de intoleranță, în special față de străini.

Rechiziție – măsură excepțională prin care o instituție a statului sau a puterii ocupante obligă pe cetățeni la cedarea unor bunuri pentru nevoile frontului sau ale armatei.

Refugiat – individ care, din diverse motive, și-a părăsit țara de origine. Conform legilor azilului, poate face cerere pentru a i se acorda statutul de refugiat.

Segregație – formă extremă de discriminare națională, etnică, religioasă, rasială etc.

Rezistență – mișcare populară de eliberare desfășurată în timpul războiului contra unei armate de ocupație.

Solicitant de azil – persoană de altă naționalitate care, din diferite motive, și-a părăsit țara de origine, pentru a găsi adăpost în altă parte și a cărui cerere de azil nu are încă răspuns din partea țării de primire.

Spațiul Schengen – termen care desemnează un teritoriu fără granițe interne, în interiorul Uniunii Europene. A fost inițiat în 1985, când cinci state: Franța, Germania, Belgia, Olanda și Luxemburg au convenit să renunțe la controalele de identitate care se făceau la frontierele lor comune. Spațiul Schengen s-a extins treptat, incluzând acum toate statele Uniunii Europene, plus Islanda și Norvegia. În prezent, acordul face parte integrantă din tratatele Uniunii. Marea Britanie și Irlanda nu participă totuși la acordurile privind controalele la frontieră și vizele.

Stat – comunitate politică organizată, ocupând un anumit teritoriu, având instituții proprii și dispunând de suveranitate.

Stat național – concept care se referă în mod obișnuit la un stat, în care o singură națiune este considerată dominantă. De obicei, i se asociază termenul de stat unitar.

Stereotip – imagine prefabricată a unui grup de oameni. Această imagine este, de obicei, bazată pe informații false sau incomplete. În general, stereotipurile sunt negative.

Sufragetă – partizană a mișcării femeilor din Anglia de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, care milita pentru obținerea dreptului de vot pentru femei.

Șanse egale – concept care asigură lipsa oricărei atitudini sau a unui comportament necorespunzător și care ar putea acționa în detrimentul oricărei persoane, din cauza unor factori irelevanți, cum ar fi: culoarea pielii, originea etnică, sex, orientare sexuală, religie, deficiențe etc.; aplicarea conceptului permite fiecărui adult sau copil să aibă acces la servicii și să participe în societate în mod egal.

Terorism – folosirea violenței împotriva unor non-combatanți. Desemnează actele de violență destinate să transmită, prin teamă, teroare, un puternic mesaj politic și religios și care au drept scop fie câștigarea simpatiei unui segment de populație, fie provocarea unei țări să acționeze, să ia anumite decizii pripite.

Toleranță – respectarea, acceptarea și aprecierea diversității culturale.

Voluntar – persoană care intră în armată din dorința de a lupta sau înainte de a fi împlinit vârsta armatei prevăzută de legile statului.

Xenofobie – sentiment sau comportament ostil față de străini.

Glosarul a fost structurat de către Mihai Manea.